

DET KONGELIGE FORNYINGS-,
ADMINISTRASJONS- OG KIRKEDEPARTEMENT

Rundskriv

Menighetsrådene
Kirkelige fellesråd
Biskopene
Prostene

Nr.
P-2/2010

Vår referanse
201000489-/AWS

Dato
22.04.2010

Rundskriv om forvaltning og registrering av kirkeinventar

Kirkebyggene, med interiør og utsmykning, er enestående kilder til forståelse av norsk kulturhistorie, og blant de mest betydningsfulle fellesverdiene vi har. Kirkens inventar representerer store og uerstattelige kulturminneverdier. Nær alle kirkene i Norge eies av soknene, og forvaltningen av kirkene hører under kirkelig fellesråd, jf. lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeoven) § 18. Dette ansvaret omfatter også sikring og registrering av kunstgjenstander i kirken. Kommunen har det økonomiske ansvaret for kirkenes vedlikehold og drift, herunder sikringstiltak, jf. kirkeoven § 15. Med bakgrunn i økt fokus på forvaltning og større behov for sikring av kirkeinventar den siste tiden, har departementet funnet det hensiktsmessig å omtale temaet i et eget rundskriv.

Generelle regler om kirkeinventar

Kirkerommet skal ha det nødvendige inventar for at gudstjenestene og de kirkelige handlingene kan gjennomføres. I kirkerommet skal det bl.a. være alter, prekestol, lesepult, døpefont, orgel, kirkeklokker, liturgisk utstyr og kirketekstiler, jf. *Retningslinjer om liturgisk inventar og utstyr*, fastsatt ved kongelig resolusjon 26. oktober 1990. Som en del av forvalteransvaret for kirkene har fellesrådet ansvar for innkjøp, stell og vedlikehold av kirkeinventar. Det er likevel en naturlig oppgave for menighetsrådet å se til at kirken og kirkeinventaret er i god hevd, og ta initiativ overfor fellesrådet når det er ønskelig å skaffe nytt inventar eller gjøre endringer. Menighetsrådet fører fortegnelse over inventar og utstyr i soknets kirker. Anskaffelse og avhendelse av kirkens inventar og utstyr skal godkjennes av biskopen, jf. kirkeoven § 18, siste ledd.

Det følger av retningslinjene om liturgisk inventar og utstyr at hver kirke skal ha en egen autorisert *Inventarbok* eller tilsvarende fortegnelse over alt inventar og løst liturgisk utstyr. Hver gjenstand skal beskrives ganske kort, med opplysninger om bl.a. anskaffelse, kostnader, eventuell giver, endringer, større reparasjoner o.l. Nyanskaffelse, endring og avhending eller

kassasjon skal omtales sammen med bekreftende godkjenning fra biskopen. Fortegnelsen over inventaret skal legges fram ved bispevisitas og prostebesøk.

Kirkens inventar som kulturminne - aktuelt lov- og regelverk

Det foreligger et omfattende lov- og regelverk som har til hensikt å sikre kulturminneverdiene. Mye av dette er gitt bred omtale i rundskriv T-3/2000 "Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø" fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet. Vi vil her særlig peke på følgende forhold:

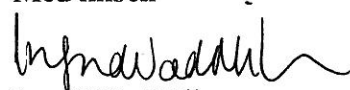
- Alle gjenstander fra før 1537 er underlagt vern som løse kulturminner, jf. lov om kulturminner 9. juni 1978 nr. 50 (kulturminneloven) § 13. Konservering og restaurering av slike gjenstander skal følge Riksantikvarens anvisninger.
- Det anbefales at det tas kontakt med Riksantikvaren for rådgivning dersom kirkeinventar/kirkekunst yngre enn 1537 skal restaureres eller konserveres.
- Kirkelig fellesråd skal se til at menighetsrådet sender kopi til Riksantikvaren og vedkommende biskop, av fortegnelse over inventar og utstyr i kirker som er eldre enn 1850 eller som er listeførte.

Registrering og bruk av Kirkebyggdatabasen

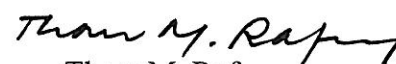
Kirkebyggdatabasen til KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA) er utviklet på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet. Formålet med basen er bl.a. å bidra til en bedre og mer samlet dokumentasjon av de verdier som finnes i kirkebyggene. I tillegg skal databasen legge til rette for en bedre og mer effektiv kirkebyggforvaltning. Økokrim har advart om at kirkeinventar i økende grad kan være utsatt for organisert kriminalitet og annen vinningskriminalitet, og anbefaler at kunst og kulturminner registreres og fotograferes som et viktig tiltak for å forebygge kunst- og kulturminnekriminalitet. God dokumentasjon gjør videresalg vanskeligere og gir bedre grunnlag for å få stjålne gjenstander tilbake til kirken. Registrering av informasjon, fotografi mv. i en elektronisk database medfører også at dokumentasjon av gjenstanden ikke går tapt ved brann. Kirkebyggdatabasen har nå fått en inventarmodul som er godt tilrettelagt for dette formålet. Basen inneholder en mal for registrering som tilfredsstiller internasjonale standarder, og som er i tråd med anbefalinger fra Økokrim og UNESCO.

Departementet vil anbefale at fellesrådene i samråd med menighetsrådene igangsetter en systematisk registrering av kirkeinventar i Kirkebyggdatabasen i tråd med den malen som finnes i basen. En registrering i kirkebyggdatabasen kan tre i stedet for føring av inventarbok. Slik registrering kan også tre i stedet for oversendelse av fortegnelse til Riksantikvaren.

Med hilsen

Ingrid Vad Nilsen
ekspedisjonssjef

Thom M. Rafoss
avdelingsdirektør